

MİLLÎ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ FB 402'DE KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASI*
A Poetry Mecmua Registered at The National Library 06 Mil Yz FB 402

Mustafa KAPLAN¹
Şerife AKPINAR²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, mkaplan99@gmail.com, orcid.org/0000-0002-3140-5321

² Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, sakpinar07@gmail.com, orcid.org/000-00032821-517X

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received: 24.05.2021
Kabul/Accepted: 20.10.2021

DOI:10.20322/littera.942316

Anahtar Kelimeler

Klasik Türk edebiyatı,
Mecmua-i ebyât, şiir
mecmuası, tematik mecmua.

ÖZ

Klasik Türk edebiyatının en önemli kaynaklarından biri de şiir mecmualarıdır. Sözlüklerde "toplanmış, bir araya getirilmiş" manasına gelen mecmua, günümüzdeki antolojilere benzetilebilir. Herhangi bir kişi tarafından çeşitli amaçlarla tertip edilen bu defterler her geçen gün klasik Türk edebiyatının gizli kalmış yönlerine ışık tutmakta, yeni şiirlerin ve şairlerin ortaya çıkmasını sağlamakta, unutulmuş veya gözden kaçmış şiirleri yeniden hatırlatmaktadır. Aynı zamanda mecmualar, yazıldığı dönemin okuma ve edebi zevki hakkında da ipuçları barındırırlar. Araştırmamıza konu olan Ankara Milli Kütüphane 06 Mil Yz FB 402 numarada kayıtlı olan mecmua, beyitler mecmuasıdır. Mecmuada, XV. – XIX. yüzyıllar arasında yaşamış 239 şairin 1542 beyti bulunmaktadır. Mecmuanın önemli bir özelliği tematik bir mecmua olmasıdır. Mürettip kendi belirlediği 280 konu başlığına uygun farklı şairlerden seçtiği beyitleri bir araya getirmiştir. Bu hem dönemin değer yargılarını göstermesi bakımından hem de günümüzde değerler ile yapılan çalışmalara kaynaklık etmesi bakımından dikkat çekicidir. Mecmuaların tasnifine yönelik son yıllarda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların en kapsamlısı, mecmuaları ortak bir veri tabanında toplamayı amaçlayan Mecmuaların Sistemati Tasnifi Projesi'dir. Bu makalede hakkında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış bu şiir mecmuasının MESTAP kapsamında yüksek lisans tezi olarak incelenmesi sonucu elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

ABSTRACT

One of the most significant sources of classical Turkish literature is poetry mecmua. The word "mecmua", which means "collected and assembled" in dictionaries, can be likened to today's anthologies. These records, which have been arranged by some people for various purposes, shed light on the hidden aspects of classical Turkish literature, provide the appearance of new poems and poets day by day and remind the forgotten or overlooked poems. Therewithal these mecmuas also contain traces on the literary taste of the period in which they were written. This mecmua- the subject of our research- registered in Ankara National Library with number Mil Yz FB 402 is a couplet mecmua. It contains 1542 couplets of 239 poets who lived between XV and XIX centuries. An important feature of the mecmua is that it is a thematic mecmua. The compositor brought the couplets together from various poets in accordance with the 280 headings on his own choice. This is quite noteworthy in terms of showing the value judgment of the period as well as being a source for the works carried out with present values. In recent years, many studies have been conducted on the classification of mecmuas. The most comprehensive of these studies is the Systematic Classification of Magazines

Keywords

Classical Turkish literature,
mecmua-i ebyât, poetry
mecmua, thematic mecmua.

* Bu makale "Millî Kütüphane 06 Mil Yz Fb 402 Numarada Kayıtlı Mecmû'â - i Ebyât'ın Mecmuaların Sistemati Tasnifi Projesi'ne (Mestap) Göre Tasnifi (Vr. 1b-113b)" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Project, which aims to collect the journals in a common database. This article includes the information obtained as a result of the examination of this poetry journal, which has not been studied before, as a master's thesis within the scope of MESTAP.

Atıf/Citation: Kaplan, M., Akpınar, Ş. (2021). "Millî Kütüphane 06 Mil Yz Fb 402'de Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası", *Littera Turca, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 7/4, 821-846.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Mustafa Kaplan, mkaplan99@gmail.com, Şerife AKPINAR, sakpınar07@gmail.com

GİRİŞ

Arapça "cem" kökünden türetilmiş mecmua, sözlüklerde "toplanılıp, biriktirilmiş ve tanzîm ve tertip edilmiş şeyler hey'eti" (Şemseddin Sami 1317: 1293), "antoloji, güldeste" (Parlatır 2012: 1033), "yazma ya da eski basma kitaplarda birden çok kitapçanın yer aldığı cilt bütünü" (Yurdadoğ 1974: 111) manalarına gelmektedir. Mecmua, bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplar (Uzun 2003: 265) olarak da tanımlanabilir.

Edebiyat tarihi geleneği içinde mecmuaların tertibinde belli bir kural, esas gözetilmese de derlenmesindeki en büyük etkenin mürettibinin zevki (Köksal 2012: 412) olduğu söylenebilir. Herhangi bir kişi tarafından çeşitli amaçlarla tertip edilen bu defterler klasik Türk edebiyatının gizli kalmış yönlerine ışık tutmakta, ona kaynaklık etmekte, yeni şiirlerin ve şairlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Mecmualar bir eserin nüshası olabileceği gibi yeni şiirlerin tespitine, metin neşrindeki eksikliklerin giderilmesine de imkân sağlayarak tenkitli metnin kurulmasında önemli bir rol üstlenmektedirler. Böylece mecmualar, "güvenilir metin neşrinin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Hatta edebiyat tarihinde divanı bulunmayan, metni mecmûalara dayanarak ortaya çıkarılan (Amrî, Çâkeri, Behiştî vd.) eserler de vardır." (Akpınar 2015: 344). Ayrıca mecmualar, dönemin edebiyat zevki hakkında ipuçları verirken şairlerin okunurluğunu (Aydemir 20007: 123) da yansıtmaktadırlar.

Osmanlı şiir ve kültür hayatının aydınlatılmasına dair çalışmalarda katkısı küçümsenemez olan mecmualar ile ilgili araştırmalar her geçen gün daha da artmaktadır. Ancak kütüphanelerdeki mecmua sayısının fazlalığı ve tertibindeki çeşitlilik mecmualar üzerinde çalışanların işlerini zorlaştırmış bu nedenle de araştırmacıları birlikte hareket etmeye yönlendirmiştir. Bu yüzden mecmuaları ortak bir veri tabanında toplamayı amaçlayan MESTAP kısa adıyla anılan "*Mecmuaların Sistemantik Tasnifi Projesi*" hayata geçirilmiştir. Bu proje kapsamında uzun ve sistemantik bir çalışmayla resmî ve özel kütüphanelerde bulunan tüm mecmuaların veri tabanı çıkartılarak edebiyat araştırmacılarının hizmetine sunulması beklenmektedir.³ Ümit edilmektedir ki proje tamamlandığında mecmuaların tertip amaçları, muhtevaları, edebiyat ve kültür dünyasına katkı ve yansımaları daha rahat ortaya konacak ve Türk edebiyatındaki yerleri belirlenmiş olacaktır.

Bu makalede Ankara Milli Kütüphane 06 Mil Yz FB 402 numarada kayıtlı olan bir şiir mecmuasının MESTAP'a göre hazırlanan yüksek lisans tezinin tanıtımının yapılması amaçlanmıştır. Söz konusu mecmua, beyitler

³ MESTAP hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Köksal 2012: 409-431.

mecmuası olduğundan ve çalışılan tezde metnin tamamı MESTAP çerçevesinde bir tablo üzerinde gösterildiğinden makalede detaylı metin dökümüne gidilmemiş; tematik bir şiir mecmuasının tanıtılması hedeflenmiştir.

Nüsha Tavsifi

Mecmua, Ankara Milli Kütüphane 06 Mil YZ FB 402 numarada "Mecmū'a-i Ebyât" adıyla kayıtlıdır. Yıldız zencirekli, siyah meşin ciltli, abadî kâğıt üzerine yazılmış mecmua, İran talikiyle iki sütun şeklinde muhtelif satırlarla tertip edilmiştir. Ölçüleri 235x145 - 178x103 mm. olan mecmuanın cetvel ve şair isimleri kırmızıdır. Mecmua, 172 varaktır. Bunun ilk 113 varağı Türkçe, diğer kısmı ise Farsça kaleme alınmıştır.

Mecmua, şu beyitle başlar;

Der-Ĥaqqı Āb-rū

Ĥāmī-i Āmidī

Raĥm it niyāz-ı vaşl ile dökdüm yüzüm şuyun

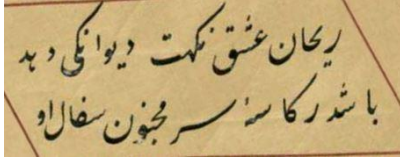
Bu āb-ı rüdur ey yüzü gül āb-ı cū-yı gül

Türkçe kısmının sonu aşağıdaki beyitle tamamlanır;

'Aks-i eşküm gül-i ruḥsāre-i cānān üzre

Ĥūn-ı nā-ḥaḳ gibidür muşḥaf-ı 'Oḍ mān üzre

Mecmuanın aynı zamanda Farsça kısmı da olan en sonu ise şöyledir;

Çalışmada, Mecmū'a-i Ebyât'ın Türkçe kısmı olan '1b – 113b' arasındaki varaklar incelenmiştir. Farsça kısmın ardında mürettib tarafından mı sonradan başka bir araştırmacı tarafından mı eklendiği tespit edilemeyen kurşun kalemle ve el yazısıyla yazılmış 8 beyit daha bulunmaktadır.

Tertip Hususiyetleri

172 varak olan mecmuanın ilk kısmı (1b – 113b) Türkçe, diğer kısmı ise (117b – 172b) Farsça beyitlerden oluşmaktadır. Türkçe ve Farsça kısım arasında boş sayfalar vardır. Beyitler mecmuası olmasına rağmen mecmuada; Nedîm, Rahmî, Sâmi ve Bahâiy'e ait birer gazel; Hâkî'nin iki, Ârif'in bir kıtası bulunmaktadır. Ayrıca mecmuada Ârif'in, Vehbî'nin gazeline yazdığı taştir de yer alır. Mecmuadaki beyitlerin büyük bir çoğunluğu

gazellerden alınmış olmakta birlikte az da olsa kaside, terci-i bend gibi nazım şekillerinden seçilen beyitler de vardır ve bunların bazılarının hangi şiiirlerden alındığı mürettib tarafından başlıklarda belirtilmiştir.

Mecmuanın tertibine bakıldığında onun sistematik bir çalışma sonucunda ortaya konduğu görülür. Zira mürettib sadece beğendiği beyitleri toplamakla kalmamış onları konularına, içerdikleri birtakım tabirlere göre sınıflandırmıştır. Mecmua tasnifleri⁴ içerisinde “Mecmū’a-i Ebyāt”ın nerede görüleceğine bakıldığında tek konu ele alınmış olmasa da *tematik bir mecmua* olduğu söylenebilir. 113 varakta tespit edilen konu başlığı 280’dir. Mecmuanın her sayfasında iki sütun vardır. Sütunlar cetvelle çizilen kırmızı bir dikdörtgen içine alınarak birbirinden ayrılmış, konu başlıkları ve mahlaslarda da aynı yöntem kullanılarak kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Çapraz bir şekilde tertip edilen mecmuanın gerek hattı gerek tasarımı göz önüne alındığında sanatsal bir emek harcadığı görülmektedir. Bazı konu başlıklarından sonra birkaç beyit yazılıp boşluk bırakılması mürettibin aynı konuyla ilgili farklı beyitler ilave etmeyi planladığını düşündürmektedir.

Mürettibin Kimliği

Mecmū’a-i Ebyāt’ın üzerinde derleyen tarafından yazılan herhangi bir ad veya istinsah tarihi bulunmamaktadır. Eserin içerisinde kayıtlı metinlerde de mürettib ile alakalı bir ibareye rastlanmadı. Mecmuada şiiiri bulunan şairlerin en yakın dönemde yaşayanları XIX. yüzyıla mensuptur. Tespit edilebildiği kadarıyla mecmuada en geç Âkif Paşa (1787-1845)’nın şiiirlerine yer verildiği görülmüştür. Dolayısıyla mürettibin XIX. yy.da yaşadığı ve mecmuayı bu yüzyılda tertip ettiği düşünülebilir.

Mecmuada Bulunan Şairler ve Beyit Sayıları

Mecmuanın söz konusu varakları arasında 239 şaire ait 1542 beyit bulunmaktadır. Ayrıca 5 gazel, 2 kıta ve 1 taştire yer verilmesine rağmen mürettib tarafından bu şiiirlerin beyitleri “ve lehû” ibaresiyle birbirinden ayrıldığından farklı beyitler gibi değerlendirilip beyit sayısına ilave edilmiştir. Yine kaside ve terci-i bendlerde de şiiirin sadece birkaç beyti kullanıldığı için bunlar da beyit olarak değerlendirilmiştir.

Mecmuada en fazla şiiiri bulunan şair, 341 beyitle Nâbî’dir. Nâbî’yi 78 beyitle Nâilî, 58 beyitle ‘Atâ takip etmektedir. Mecmuada şairi zikredilmeyen beyitler de mevcuttur. Bu beyitlerden şairi tespit edilebilenler olmuş; bunlar sayılara ilave edilmiş ve şairin adı [ ] işareti içinde belirtilmiştir. Şairi yazılmamış ve tarafımızdan

⁴ Mecmuaların tasnifi konusunda ayrıntılı bilgi için bk.: Â. Sırrı Levend (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi* I. Ankara: Türk Tarih Kurumu. 166-167; Günay Kut (1986). "Mecmualar". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. VI. İstanbul: Dergah. 170-174; Atabey Kılıç (2012). "Mecmûa Tasnifine Dâir", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Yay. hzl. Hatice Aynur-Müjgân Çakır-Hanife Koncu-Selim S. Kuru-Ali Emre Özyıldırım. İstanbul: Turkuaz. 75-96; Mehmet Gürbüz (2012). "Şiiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Yay. hzl. Hatice Aynur-Müjgân Çakır-Hanife Koncu-Selim S. Kuru-Ali Emre Özyıldırım. İstanbul: Turkuaz. 97-113. Bu kaynaklarda ortaya konan tasniflere, mecmualar üzerinde çalışmalar devam ettikçe ve farklı derlemelere rastlandıkça yenilerinin eklenmesi kaçınılmaz olacaktır.

da tespit edilemeyen beyit sayısı 55'tir ve bu beyitlerin şair bölümü (-) işaretiyle gösterilmiştir. Ayrıca "Lâ" başlığıyla 89 beyit, "Lâ-edrî" başlığıyla 21 beyit bulunmaktadır. Bazı beyitlerin başında "Lâ" ifadesi yazılmasına rağmen şairi tespit edilebilen beyitlerin şairlerinin adı "Lâ" ifadesine ek olarak [ ] işareti içinde gösterilmiştir. Mürettib bazı şair isimlerini farklı şekillerde ya da unvan ekleyerek yazmıştır. Örneğin, mecmuada Fasîh Dede'ye üç farklı şekilde rastlanılır; Fasîh, Fasîh Dede, Fasîhü'l-Mevlevî. Bu şairlerin kiminin aynı kişiler olduğu tespit edilebildiği gibi kiminin tespiti mümkün olamamıştır. Aşağıdaki tabloda isimlerinin farklı yazılmasına rağmen aynı şair oldukları tespit edilebilenler birleştirilerek aynı sütuna eklenmiştir. Aynı şair olduklarına dair herhangi bir ipucu bulunamayanlarda ise metne sadık kalınmış, mürettibin şair isimlerinin yazımındaki farklılıklar korunarak birleştirme yapılmamıştır: Beglikci Şehid İzzet Beg, İzzet Bey Beglikçi, İzzet Bey; Mir Ârif Mütercim-i Arabî, Mir Ârif Mütercim; Reis Râşid, Reis Râşid Efendi vs.

Mecmuada yer alan şairlerin alfabetik olarak sıralaması ve yaşadıkları yüzyıl, beyit numaraları, beyit sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Beyitleri

	Şair	yy.	Beyit No.	Beyit Sayısı
1	-		59, 60, 61, 197, 198, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 243, 246, 247, 249, 250, 253, 310, 447, 502, 542, 561, 586, 1537	55
2	Abdülhak Mollâ		517, 518, 706	3
3	Âkif Paşa	19.	847, 848, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353	32
4	Âlî		1178, 1179, 1180	3
5	Ârif	17.	762, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458	36
6	Âsım		52, 172, 587	3
7	Âsım Efendi		1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504	8
8	'Atâ		4, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 34, 37, 42, 43, 48, 49, 50, 51, 70, 135, 136, 139, 147, 152, 163, 166, 167, 254, 255, 256, 257, 266, 267, 268, 271, 326, 333, 350, 398, 399, 400, 401, 475, 621, 633, 684, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 760, 1218, 1493, 1494, 1495, 1496	58
9	İsmetî	17.	111, 660, 897	3
10	İzzet Mollâ	19.	97, 138, 345, 404, 418, 493, 550, 636, 749, 927, 966, 983, 1379, 1380, 1381, 1385, 1389, 1390, 1391, 1393	20
11	Âgâh	17.	413, 524, 1255	3
12	Bahâyî	17.	305, 306, 307, 704, 1124, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1245, 1246, 1247, 1249, 1250, 1251, 1252	21
13	Bâkî	16.	532, 796, 844, 855, 1032, 1241, 1260, 1315	8
14	Belîğ	18.	196, 343, 377, 822, 945, 953, 1086, 1508	8

15	Cevrî	17.	1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193	6
16	Çelebi-zâde Âsım		454, 675, 741, 905, 1492	5
17	Esad Paşa		29, 1194, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1313	17
18	Fâik		877, 878, 879	3
19	Fasîh, Fasîh Dede, Fasîhü'l-Mevlevî	17.	71, 72, 73, 128, 146, 880, 954, 1080, 1263	10
20	Fehîm	17.	164, 769, 913, 944, 1376	5
21	Fennî	18.	410, 754, 1069	3
22	Fitnat, Fitnat Hanım	18.	7, 355, 1238, 1239, 1401, 1402	6
23	Fuzûlî	16.	259, 1197, 1316, 1371	4
24	Hâkî		1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1103, 1104, 1105	11
25	Hâlet Efendi		191, 192, 193, 194, 520, 763, 764	7
26	Halim Girây		6, 686, 761, 852, 1253	5
27	Hâmî		298, 299, 300, 301, 302, 338	6
28	Hasan Hüsnî		1207, 1208, 1209, 1280	4
29	Haşmet	18.	148, 415, 529, 546, 757, 901	6
30	Hızır Aga-zâde Said Beg		405, 406, 407, 408, 409, 516, 662, 841	8
31	Hüdâyi-i Atîk		552, 799, 1195	3
32	Kabûlî-zâde Rahmî		431, 432, 433, 1072, 1073	5
33	Kâmî	18.	427, 793, 980, 1405	4
34	Kelîm	17.	1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542	32
35	Lâ		127, 145, 277, 346, 359, 386, 387, 389, 390, 396, 440, 441, 442, 443, 464, 468, 479, 480, 507, 509, 525, 533, 534, 535, 537, 549, 597, 632, 640, 650, 651, 659, 683, 695, 702, 705, 710, 747, 756, 801, 815, 818, 819, 821, 828, 829, 830, 831, 865, 868, 883, 885, 904, 907, 912, 938, 939, 982, 995, 1058, 1066, 1081, 1116, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1206, 1212, 1220, 1221, 1222, 1227, 1234, 1242, 1267, 1372, 1392, 1407, 1409, 1505, 1506, 1507, 1509	89
36	Lâ-edrî		11, 41, 45, 46, 47, 90, 144, 149, 160, 165, 181, 182, 183, 184, 189, 273, 274, 385, 437, 445, 494	21
37	Leylâ Hânım	19.	1387, 1466, 1467, 1468, 1469	5
38	Mîr Ârif Mütercim-i Arabî		590, 755, 836, 837, 1021, 1022, 1128, 1264, 1265	9
39	Münîf		2, 77, 331, 358, 1091, 1258, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491	26
40	Nâilî	17.	14, 104, 265, 292, 314, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 881, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1158, 1159, 1160, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297	78
41	Nâbî	17.	9, 10, 12, 18, 24, 25, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 44, 58, 64, 65, 67,	341

			69, 74, 75, 76, 80, 84, 85, 88, 89, 91, 92, 93, 96, 98, 99, 100, 101, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 130, 131, 132, 133, 140, 141, 142, 143, 150, 151, 154, 155, 156, 157, 158, 161, 162, 178, 179, 180, 195, 199, 214, 240, 241, 242, 244, 245, 248, 251, 252, 260, 262, 263, 264, 269, 270, 272, 276, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 289, 311, 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 324, 325, 327, 328, 329, 335, 337, 339, 340, 347, 352, 353, 356, 357, 365, 366, 367, 373, 375, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 414, 417, 420, 423, 424, 425, 428, 429, 435, 436, 438, 439, 450, 451, 455, 457, 458, 459, 460, 462, 463, 466, 467, 469, 472, 473, 474, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 496, 497, 503, 504, 505, 506, 508, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 519, 522, 531, 538, 539, 540, 543, 547, 548, 553, 556, 558, 559, 560, 564, 565, 594, 595, 596, 622, 623, 624, 625, 626, 630, 638, 642, 644, 645, 655, 656, 657, 658, 663, 664, 665, 666, 667, 674, 678, 679, 680, 681, 682, 697, 699, 700, 703, 722, 723, 724, 738, 739, 742, 746, 750, 751, 758, 772, 773, 774, 775, 782, 787, 788, 789, 795, 811, 812, 813, 833, 834, 839, 840, 859, 860, 861, 862, 863, 882, 886, 887, 888, 889, 890, 896, 909, 910, 915, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 928, 929, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 941, 942, 943, 946, 947, 948, 949, 950, 952, 967, 969, 970, 971, 972, 973, 978, 981, 1017, 1018, 1033, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1048, 1049, 1050, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1061, 1062, 1063, 1064, 1076, 1121, 1175, 1199, 1201, 1215, 1237, 1320	
42	Nahîfî	18.	86, 308, 858, 1067, 1226, 1235	6
43	Nazîm	18.	403, 411, 648, 649, 781, 1025, 1112, 1261, 1331, 1368, 1373	11
44	Nedîm	18.	8, 57, 62, 63, 94, 95, 159, 175, 557, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 691, 692, 736, 737, 776, 810, 893, 975, 976, 984, 1214, 1259, 1410, 1419, 1420, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478	53
45	Nefî	17.	721, 985, 986, 987, 1102, 1157, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1377, 1378, 1383, 1408	15
46	Nesîb		288, 476, 668, 838	4
47	Neşâtî	17.	1109, 1110, 1111	3
48	Nevresî		137, 588, 823, 851, 1176	5
49	Neylî	18.	258, 1023, 1115	3
50	Nüzhet		13, 153, 288, 323, 368, 416, 476, 498, 544, 545, 668, 735, 824, 838, 864	9
51	Râgıb, Râgıb Paşa, Râgıbû'l-Vezîr	18.	19, 55, 78, 79, 173, 330, 364, 422, 430, 711, 777, 778, 779, 780, 790, 843, 857, 914	18
52	Rahmî	18.	669, 670, 671, 672, 673, 1114	6
53	Râşid		20, 81, 369, 370, 372, 374, 376, 643, 745, 748, 808, 809, 979, 1113, 1269	15
54	Râşid-i Enderûnî		562, 563, 955	3
55	Reis Râşid, Reis Râşid Efendi		87, 477, 687, 688, 900, 1031, 1051, 1052, 1318	9
56	Rûhî		83, 917, 968, 1117, 1396	5
57	Saîd Beg		56, 341, 349	3
58	Sabrî		1217, 1428, 1429, 1430	4

59	Safvet		3, 461, 523, 637, 646, 1310	6
60	Sâmî	18.	38, 309, 332, 402, 421, 634, 707, 708, 709, 740, 744, 784, 785, 800, 803, 804, 805, 807, 826, 827, 835, 845, 846, 874, 884, 895, 908, 940, 988, 989, 990, 991, 992, 1012, 1013, 1060, 1070, 1071, 1198, 1210, 1324, 1363, 1364, 1366, 1367, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417	52
61	Seyyid Pertev		592, 593, 1106	3
62	Seyyid Vehbî	18.	412, 500, 555, 867, 916, 1327	6
63	Sâbit		82, 449, 456, 470, 471, 759, 798, 820, 1037, 1074, 1082, 1211, 1224, 1326, 1330, 1403	16
64	Servet		16, 294, 295	3
65	Sunî		397, 993, 1123	3
66	Sünbül-zâde Vehbî, Vehbî, Vehbî-i Sünbül-zâde,	18.	360, 361, 362, 363, 384, 419, 495, 499, 870, 911, 1065	11
67	Şehid 'Ali Paşa		53, 168, 169, 170, 171	5
68	Şehrî		174, 589, 661, 676, 677	5
69	Şehzâde Sultan		1118, 1119, 1120	3
70	Şeyh Gâlib	18.	203, 478, 806, 951, 1024, 1039, 1085, 1090, 1122, 1202, 1203, 1323, 1386	13
71	Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi		1015, 1244, 1281	3
72	Tâlib, Bursevî	Tâlib-i 17.	1026, 1092, 1219	3
73	Tayyâr Paşa		279, 635, 1126, 1127, 1204	5
74	Tıflî		296, 426, 528	3
75	Vâsif, Enderûnî	Vâsif-i 18.	68, 185, 186, 187, 188, 334, 394, 392, 393, 395, 551, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 832, 1027, 1035, 1077, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362	47
76	Vecdî	17.	765, 1243, 1282	3

Tabloda, mecmuada 1 ya da 2 beyti olanlara kalabalık oluşturmamak adına yer verilmemiştir. Bu isimler ve şiir numaraları şöyledir: Â (1), Ali Çelebi (856), Ârif Mollâ (290), Ârif Süleyman Beg (1418), Ârif-i Sertüfengi-i Enderûnî (448), Âsım Çelebi (554), Âtîf (336), İzzet Beg (1108), İzzet Kethudâ vü Bekir Paşa (1200), Ahmed Paşa (1205), Ahmedî (275), Âşık Ömer (232), Bagdâdî Esad (1332), Basîrî (930), Besîm (1213), Câmî (1322), Câzîm (1329), Cehdî (1014), Cemî (293), Cevdet Recâî-zâde (527), Cinânî (902), Dâniş (1398), Derviş Şinâsî (696), Dürrî (794), Emîn Efendi (903), Emîr Çelebi (1181), Enîs Dede (1369), Esad Nâzır-ı Takvîmhâne (743), Esrâr Dede (693), Fâzıl (5), Fazl-ı Enderûnî (1084), Fehîm-i Kastamonî (1223), Feyzî (768), Gelibolulu Mustafa Âlî (348), Hâdim-i Ebû Turâb Şeyhü'l-İslâm Bahâyî (647), Hâkim Vakanüvis (1083), Hâletî (1078), Halîl Efendi (1177), Hâmid-i Enderûnî (869), Hâmî-i Âmedî, Hanım (1240), Hâşimî (1107), Hayâlî (1257), Hayrî Efendi (354), Hâzık (344), Hızır Ağa-zâde Mîr Said (652), Hudâyî (918), Hüsrevî (842), İshak (894), İshak Efendi (639), İsmâil Vâsîf (1036), Kâbilî (849), Kâmî-i Mevsulî (434), Kâmil Paşa-zâde (802), Kânî (526), Kavsî (1406), Kefevî Hüseyin Efendi (1079), Mânî (1262), Mantikî (129), Mekkî (766), Mevlevî Gavsî Dede (1228), Mîr Ârif Mütercim (825), Mîr Âsım Mütercim-i

Arabî (453), Mîr İzzet (190), Mîr Fâzıl-ı Enderûnî (371), Mîr Hasîb (1236), Muhtârî (530), Musallî Esad (1019), Musîb (797), Mustafâ Çelebi (1248), Müderris Yahyâ Efendi (1333), Münîb (866), Nâdirî (1068), Nakkaş Sâî (1268), Nâsuh (631), Nazmî (1196), Necîb (342), Nergîsî (864), Nergîsî-zâde Nergîs (416), Nigâhî (1016), Pâdişâh-Yâveri Hasan Beg (1388), Pertev Paşa (391), Refet (1325), Refet Beg Binbaşı-zâde(1029), Râif (291), Râsih-i Enderûnî (1321), Râşid Efendi (321), Râtib Ahmed Paşa (783), Râzî (66), Reis Âtîf Beg (854), Reis Vâsîf (753), Reis'ül-Küttâb Hayrî (817), Reis'ül-Küttâb Ârif Süleyman Beg (1059), Refî-i Âmidî (1395), Resîm-i Bursevî (641), Rızâî (685), Rikâbdâr-ı Enderûnî Sadr Beg (627), Riyâhî (1256), Sabîhü'l-Mevlevî (1365), Sâbit (134), Sabrî İlmî-zâde (1229), Sadîk (446), Sâib-i Türkî (1314), Sâlik (1075), Sırrî (103), Sultan Murad (465), Sultân Selim Yavuz (102), Sultân Selîm-i Sâni (1225), Şâkir (1370), Şerîf (15), Şeyh Şinâsî (994), Şeyhü'l-İslâm Ârif Hikmet Efendi (388), Şeyhü'l-İslâm Bahâyî (1040), Şeyhü'l-İslâm Çelebi-zâde Âsim Efendi (1382), Şeyhü'l-İslâm Tefvîk Efendi (1034), Şinâsî (1046), Tabîi (536), Tatar Rahmî (1394), Tepedelânî Veli Paşa-zâde Selim Sırrî Paşa (521), Tefvîk (1093), Tıflî-i Sultân Murâd (1030), Vâiz Nakşî (1125), Vahyî (1087), Vaslî (1399), Vesîm (176), Veys (767), Yahya Nazîm (977), Yazıcı-zâde (871), Yümnî (444), Zâde Naîm (1233), Zeyrek-zâde Câzîm (1230), Zînet Hânım (1317), Zîver (1254), Zülâlî (1397); Aynî (287, 1328), İzzet Ali Paşa (654, 906), Beglikci Şehîd İzzet Beg (853, 1384), Dâniş-i Atîk (786, 1319), Deyyî (1231, 1232), Emrî (694, 1266), Esrârü'l-Mevlevî (628, 629), Figânî (850, 1038), Hoca Neşet (591, 1047), Hâkî (872, 873), Haylî (898, 899), Kemâl Paşa-zâde (1216, 1404), Kınalı-zâde Ali Efendi (791, 792), Lebîb (752, 816), Makâlî (891, 892), Musallî Saîd (1374, 1375), Nâşid Beg (54, 725), Necâtî (304, 1020), Pertev (177, 303), Râkîm (770, 771), Râsih-i Atîk (1088, 1089), Rızâ (875, 876), Rûhî-i Bagdâdî (1186, 1187), Rûzî Çelebi (1182, 1183), Sermed (126, 541), Sultan Süleyman-ı Kânûnî Hân (1184, 1185), Tâlib-i Trabzonî (689, 690), Vahîd Paşa (261, 492), Vâkîf (814, 974), Yahyâ (351, 698), Yüsrî (501, 653), Zâtî (452, 1400).

Mecmuadaki şairlerin yaşadıkları yüzyıllara göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 2: Şairlerin Yüzyıllara Göre Dağılımı

Yüzyıl	Şairler	Şair Sayısı
15. yy.	Necâtî Bey	1
16. yy.	Bâkî, Figânî, Fuzûlî, Gelibolulu Mustafa Âfî, Haylî, Rûhî-i Bagdâdî, Sultan Süleyman-ı Kânûnî Hân	7
17. yy.	Ârif, İsmetî, Âgâh, Bahâyî, Cevrî, Enîs Dede, Fasîh Dede, Fehîm, Kelîm, Nâilî, Nâbî, Nâdirî, Nefî, Neşâtî, Refî-i Âmedî, Rızâî, Sâbit, Şerîf, Tâlib, Vahyî, Vecdî	21
18. yy.	Belîg, Câzîm, Dâniş, Fennî, Fitnat Hânım, Haşmet, Hâzık, Kâmî, Kânî, Nahîfî, Nâşid Beg, Nazîm, Nedîm, Neylî, Pertev, Râgîb Paşa, Rahmî, Sâmî, Seyyid Vehbî, Sünbül-zâde Vehbî, Şeyh Câlib, Vâsîf-ı Enderûnî	22
19. yy.	Âkîf Paşa, Aynî, İzzet Mollâ, Leylâ Hânım	4
?		187

Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmū'a-i Ebyāt'ta en çok kullanılan aruz kalıbı, Türk aruzunun da en fazla başvurulanı olan (İpekten 2011: 247) muzârî bahrinin “*Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün*” kalıbıdır. Bu kalıbı yine şairlerin çokça benimsedikleri remel bahrinden “*Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün*” ve “*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*” kalıpları takip etmiştir. Mecmuada, vezni tespit edilemeyen beyitlere de rastlanılır.

Mecmuanın Değerlendirilmesi

Tematik bir mecmua olarak nitelendirebileceğimiz Mecmū'a-i Ebyāt'ta beyitler konularına göre seçilmiştir. Mecmuanın Türkçe kısmı olan 1b – 113b sayfaları arasında 280 konu başlığı bulunmaktadır. Tertip sırasında belli bir konuya odaklanılmadığı görülmüş; konu çeşitliliği olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple de konuya dair bir sınıflandırma yapılamamaktadır. Başlıklar, büyük ölçüde alfabetik sıralanmıştır. İlk konu başlığı “*Der-Hakk-ı Âb-rû*”dur. Burada konu başlığı “*Âb-rû*” olarak değerlendirildiğinde ilk konunun “*ا*” harfi ile başlatıldığı görülür. Son konu başlığı ise “*ع*” harfiyledir ve başlık “*Aşk-ı Mecâz u Hakîkiye Dâ'irdür*”dir.

Aşağıdaki tabloda mecmuadaki konu başlıkları, bu temada hangi şairlerin beyitlerine yer verildiği ve o başlıktaki toplam beyit sayısı listelenmiştir:

Tablo 3: *Konu Başlıkları, Şairler ve Beyit Sayıları*

	Konu Başlıkları	Şairler	Beyit Sayısı
1	Der-Hakkı Âb-rû	Hâmî-i Âmedî, Münîf, Safvet, 'Atâ, Fâzıl, Halim Girây, Fitnat, Nedîm	8
2	Âb-ı Refte Bâzâyid Be-cûy	Nâbî	1
3	İbrâm ü İkdâma Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî	2
4	Küfrân-ı Nimete Dâirdür	Nâbî	1
5	Ebnâ-yı Zamân ve Ebnâ-yı Cınse Dâirdür	Nüzhet, Nâilî, Şerîf, Servet	4
6	İkmâl-i Noksâna Dâirdür	Â	1
7	Eser Bırakmaga Dâirdür	Nâbî, Râgibü'l-Vezîr, Râşid	3
8	İhtiyâta Dâirdür	'Atâ	3
9	İhsâna Dâirdür	Nâbî, 'Atâ	5
10	İhtilâf ve Televvünâta	Esad Paşa	1
11	İhlâsa Dâirdür	Nâbî	1
12	Esâfile Dâirdür	Nâbî	3
13	Âdâba Dâirdür	'Atâ, Nâbî, Sâmî	5
14	Eziyyete Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî, 'Atâ	4
15	Arzû Emele Dâirdür	'Atâ	1
16	Zemm-i Âşinâ	Nâbî, Lâ-edrî	2
17	Esbâba Dâirdür	Lâ-edrî	1
18	Âsitâne ve Sadr	Lâ-edrî	2
19	İstihkâka Dâirdür	'Atâ, Âsım, Şehid 'Ali Paşa, Nâşid Beg	6
20	İstignâya Dâirdür	Râgibü'l-Vezîr, Sa'îd Beg, Nedîm	3

21	İstifhâma ve İstihbâra Dâirdür	Nâbî, Nedîm	6
22	İstimdâde Dâirdür	Nâbî	2
23	Esrâr-ı Hük-m-i Hudâya Dâirdür	Râzî, Nâbî, Vâsîf-ı Enderûnî	3
24	İştiyâka Dâirdür	Nâbî, 'Atâ	2
25	Nihâna Dâirdür	Fasîh Dede	1
26	Âşinâ ve Mukâbeleye Dâir	Fasîh	2
27	Asl u Fer'a Dâirdür	Nâbî	3
28	Elem ve İztirâba Dâirdür	Münîf, Râgıb, Nâbî, Râşid, Sâbit, Rûhî	7
29	Der-Hakk-ı 'Adem-i İtâat	Nâbî	1
30	İzhâr-ı Emr ü 'Ademe Dâirdür	Nâbî, Nahîfî, Reis Râşid Efendi	3
31	Âlî ve Esâfile Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî	4
32	İ'tibâr ve İ'timâde Dâirdür	Nâbî, Nedîm	3
33	İ'tirâf-ı 'Acze Dâirdür	Nedîm	1
34	Emr-i Gayr-ı Makdûrdan Arâza	Nâbî	1
35	Agâza ve Encâme Dâirdür	İzzet Mollâ, Nâbî	2
36	Agniâyâya Dâirdür	Nâbî	2
37	İftihâra Dâirdür	Nâbî	1
38	Efdaliyyete Dâirdür	Sultân Selim Yavuz	1
39	İkbâl-i Sefele Müceb-i İdbâr Olduğuna Dâirdür	Sırrî, Nâilî	2
40	İkrâr-ı Vücûdî ve 'Ademiyye Dâirdür	Nâbî	3
41	Âgâhlığa Dâirdür	Nâbî	1
42	İlticâya Dâirdür	Nâbî, İsmetî	3
43	İltifât-ı Yâre Dâirdür	Nâbî	9
44	İltimâsa Dâirdür	Nâbî	1
45	Emânet ve Hıyânete Dâirdür	Nâbî	1
46	İmtihân ve Tecrübeye Dâirdür	Nâbî	2
47	İmtizâc-ı Vücûdî ve 'Ademiyye Dâirdür	Nâbî, Sermed	2
48	İmdâda Dâirdür	Lâ	1
49	Âmed [ü] Şüde Dâirdür	Fasîh Dede, Mantıkî	2
50	Ümîde Dâirdür	Nâbî, 'Atâ, Nevresî	8
51	İntisâba Dâirdür	İzzet Mollâ, 'Atâ	2
52	İntizâra Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî, Lâ, Fasîh Dede, 'Atâ, Haşmet	10
53	İntizâm-ı Umûra Dâirdür	Nâbî	1
54	İntikâma Dâirdür	Nâbî	1
55	İnsâniyyete Dâirdür	'Atâ	1
56	İnsâfa Dâirdür	Nüzhet	1
57	İnkilâbât u Televvünât u İhtilâf-ı Ahvâle Dâirdür	Nâbî	4
58	Ehvenü'l-Şerre Dâirdür	Nâbî	1
59	Bâr Olmaga Dâirdür	Lâ-edrî, Nâbî	3
60	Pâk-dehen Olmaga Dâirdür	'Atâ	1
61	Baht ve Kadere Dâirdür	Fehîm, Lâ-edrî, 'Atâ, Şehid 'Ali Paşa, Âsım, Râgıb Paşa, Şehrî, Nedîm, Vesîm, Pertev	14
62	Buhla Dâirdür	Nâbî	1

63	Bed-endişeye Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî	3
64	Bed-sevdâya Dâirdür	Lâ-edrî	1
65	Bedele Dâirdür	Lâ-edrî, Vâsıf, Mir İzzet, Hâlet Efendi	12
66	Bed-gümân Olmaga Dâirdür	Nâbî, Belîg, Şeyh Gâlib, Aşık Ömer	59
67	Tesellâya Dâirdür	'Atâ, Neylî, Fuzûlî	6
68	Teslîme Dâirdür	Nâbî	1
69	Teşrîfe Dâirdür	Vahîd Paşa, Nâbî, Nâilî, 'Atâ	8
70	Teşvîşe Dâirdür	Nâbî, 'Atâ	3
71	Tefe'üle Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî	2
72	Tegayyür-i Hey'et Tegayyür-i Aslı Mûcib Olduğuna Dâir	Lâ-edrî	1
73	İstifsâra Dâirdür	Ahmedî, Nâbî	2
74	Hilâf-ı Zuhûra Dâirdür	Lâ	1
75	Teveffuka Dâirdür	Nâbî	1
76	Tâkbîle Dâirdür	Tayyâr Paşa, Nâbî	5
77	Taksîm-i İhtilâfa Dâirdür	Nâbî	2
78	Reviş ü Etvâra Dâirdür	Nâbî, Aynî, Nesîb	3
79	Mâ-lâ-yutâk Teklîfe Dâirdür	Nâbî	1
80	Temsîlâta Dâirdür	Ârif Mollâ, Râif, Nâilî, Cem'î, Servet, Tıflî, Sırrî, Hâmî, Pertev, Necâtî	15
81	Temâşâyâ Dâirdür	Bahâyî	3
82	Temîze Dâirdür	Nahîfî, Sâmî	2
83	Ten-perverlige Dâirdür	(-)	1
84	Tenezzû ü Terakkîye Dâirdür	Nâbî, Nâilî	4
85	Tenevvü'e Dâirdür	Nâbî	2
86	Tevâzuya Dâirdür	Nâbî, Râşid Efendi	5
87	Mutâbakat-ı Umûra Dâirdür	Nâbî	1
88	Tevâtüre Dâirdür	Nüzhet	1
89	Tevbe ve Nedâmet-i Umûra Dâirdür	Nâbî, 'Atâ	3
90	Tevekküle Dâirdür	Nâbî, Râgıb, Münîf, Sâmî	6
91	İkrâr-ı Töhmeye Dâirdür	'Atâ	1
92	'Adem-i Semere Dâirdür	Vâsıf	1
93	Çâre-sâzlığa Dâirdür	Nâbî, Âtîf	2
94	İzhâr-ı Cür'et ve Bahâdriyye Dâirdür	Nâbî	1
95	Der- Hakk-ı Çarh-ı Devrân	Hâmî, Nâbî, Sa'îd Beg, Necîb, Belîg, Hâzık	7
96	İzhâr-ı Cürm ü Bî-günâhîye Dâirdür	İzzet Mollâ, Lâ, Nâbî, Gelibolulu Mustafa Âlî, Sa'îd Beg	5
97	Bed-çeşmlige Dâirdür	'Atâ, Yahyâ	2
98	Cevr ü Cefâyâ Dâirdür	Nâbî, Hayrî Efendi, Fitnat Hanım	4
99	Cevher-i Zâtîye Dâirdür	Nâbî	2
100	Cûyende vü Pâyendelüğe Dâirdür	Münîf	1
101	İzhâr-ı Cehl-i Basîte Dâirdür	Lâ, Sünbül-zâde Vehbî	2
102	Hıfza Dâirdür	Vehbî	3
103	Hicâb u Şerm-sâriyye Dâirdür	Râgıb, Nâbî	4
104	Hazâkat ü Mahâret ü Pür-fenniyye Dâirdür	Nüzhet	1
105	Hırs u Kanâ'ate Dâirdür	Râşid, Mîr Fâzıl-ı Enderûnî, Nâbî	6
106	Hirmâne Dâirdür	Nâbî, Râşid	2

107	Hasede Dâirdür	Belîg, Nâbî, Vehbî-i Sünbül-zâde	8
108	Firkat ü Hasrete Dâirdür	Lâ-edrî, Lâ, Şeyhü'l-İslâm Ârif Hikmet Efendi, Pertev Paşa, Vâsıf-ı Enderûnî, Vâsıf, Sun'î, 'Atâ, Sâmi, Nazîm, İzzet Mollâ, Hızır Aga-zâde Said Beg, Fennî, Seyyid Vehbî	28
109	Der Hüsn-i Zann	Âgâh	1
110	Der Husûl-ı Matlûb ü Fevt-i Murâd	Nâbî	1
111	Hakâret-i Niyet ü Hüsn-i Nazar	Haşmet, Nergisî-zâde Nergis	2
112	Hukûk-şinâsa Dâirdür	Nâbî, İzzet Mollâ, Vehbî-i Sünbül-zâde	3
113	Hilme Dâirdür	Nâbî	1
114	Havâdisâta Dâirdür	Sâmî, Râgıbü'l-Vezîr	2
115	Hîle vü Riyâ vü Sâlûse Dâirdür	Nâbî, Tıfî	4
116	Hâlete Dâirdür	Kâmî	1
117	Hacâlete ve Hicâbe Dâirdür	Nâbî	1
118	Haset ü Denâete Dâirdür	Nâbî, Râgıbü'l-Vezîr	2
119	Hatta Dâirdür	Kabûlî-zâde Rahmî, Kâmî-i Mevsulî	4
120	Hulf-i Va'de Dâirdür	Nâbî, Lâ-edrî	3
121	Hulûs-ı Hakîkî ve Hilâfına Dâirdür	Nâbî, Lâ	3
122	Humâra Dâirdür	Lâ	2
123	Hâb u Hayâle Dâirdür	Lâ, Yümnî	2
124	İster İstemeze Dâirdür	Lâ-edrî	1
125	İhâfeye Dâirdür	Sadîk	1
126	Hayâle Dâirdür	(-)	1
127	Bilmege Dâirdür	Ârif-i Ser-teganni-i Enderûnî	1
128	Dahl-i Umûra Dâirdür	Sâbit	1
129	Çîn-i Cebîne Dâirdür	Nâbî	2
130	Derd ü Devâya Dâirdür	Zâtî, Mir Âsım Mütercim-i Arabî, Çelebi-zâde Âsım	3
131	Dürûg-ı Töhmeye Dâirdür	Nâbî, Sâbit	4
132	Nusret ve Dest-gîriye Dâirdür	Nâbî	1
133	Düşmen ü Dost-ı Düşmenîye Dâirdür	Nâbî, Safvet	2
134	Duâ-yı Hayr u Şerre Dâirdür	Nâbî, Lâ	3
135	Dil-i Tenkîsiye Dâirdür	Sultan Murad, Nâbî	3
136	Devâm ü Sebât-ı Emre Dâirdür	Lâ	1
137	Dostân-ı Hakîkiye Dâirdür	Nâbî, Sâbit	3
138	Devlete Dâirdür	Nâbî, 'Atâ, Nesîb, Reis Râşid, Şeyh Gâlib	7
139	Gam-ı Dünyâya Dâirdür	Lâ	2
140	Lâ-râhate Fî'd-dünyâya Dâirdür	Nâbî	4
141	Taleb-i Râhata Dâirdür	Nâbî	2
142	İhfâ-yı Râz u İzhâr-ı Râza Dâirdür	Nâbî	3
143	Râstî Hulûs u Kizbe Dâirdür	Nâbî, Vahîd Paşa, İzzet Mollâ, Lâ-edrî, Lâ [Sünbül-zâde Vehbî]	6
144	Ba'd ez-Cevr Rahme Dâirdür	Nâbî	1
145	Zem ü Medh-i Rüşvete Dâirdür	Nâbî, Nüzhet, Vehbî-i Sünbül-zâde, Seyyid Vehbî, Yüsrî	5
146	Âheste-rev Olmaga Dâirdür	(-)	1
147	Rekâbete Dâirdür	Nâbî	1
148	Dostân Hakkındadır	Nâbî	2
149	Renc Zâyî' Nemîşod Kissasına Dâirdür	Nâbî	1
150	Revâc-ı Ehl-i Nifâk u Bü'l-	Nâbî, Lâ	3

	hevese Dâirdür		
151	Rızka Dâirdür	Nâbî	3
152	Riyâya Dâirdür	Nâbî	1
153	Sâlûse Dâirdür	Nâbî	2
154	Zahmete Dâirdür	Hızır Aga-zâde Said Beg, Abdü'l-Hak Mollâ	3
155	Zer u Zûra Dâirdür	Nâbî, Hâlet Efendi, Tepedelânî Veli Paşa-zâde Selim Sırrı Paşa	3
156	Zamân-ı Mâzî vü Hâl ü İstikbâle Dâirdür	Nâbî, Safvet, Âgâh, Lâ	4
157	Zamân-ı Rûzgâre Dâirdür	Kânî, Cevdet Ricâlî-zâde, Tıflî, Haşmet, Muhtârî, Nâbî, Bâkî, Lâ, Tabî'î	11
158	Zühd ü Takvâya Dâirdür	Lâ	1
159	Zînet-i Zâhirîyye Dâirdür	Nâbî	1
160	Sebeb-i Emre Dâirdür	Nâbî	1
161	Sebuk-serlüge Dâirdür	Nâbî	1
162	İhtifâya Dâirdür	Samed	1
163	İzhâr-ı Cevre Dâirdür	(-), Nâbî	2
164	Sahâya Dâirdür	Nüzhet, Haşmet, Nâbî	4
165	Seng-dil ü Saht-diliye Dâirdür	Nâbî, Lâ, İzzet Mollâ, Vâsîf, Hüdâyi-i Atîk, Âsım Çelebi	7
166	Nevbetçiye Dâirdür	Seyyid Vehbî	1
167	Sür'ate Dâirdür	Nâbî	1
168	Ser-fürûluga Dâirdür	Nedîm	1
169	Ser-gerdânluk ü Ser-keşlige Dâirdür	Nâbî	2
170	Sa'y-i Umûra Dâirdür	Nâbî	2
171	Sûkûta Dâirdür	Râşid-i Enderûnî, Nâbî	4
172	Suâl ü Cevâba Dâirdür	Nedîm	20
173	Sevdâya ve 'Adem-i Sevdâya Dâirdür	(-), Âsım	2
174	Ciger-sûzânliga Dâirdür	Nevresî	1
175	Siyâh-bahtliga Dâirdür	Şehrî, Mir Ârif Mütercim-i Arabî	2
176	Seyr-i Ömr Olmaga Dâirdür	H'oca Neş'et, Seyyid Pertev	3
177	Şâdî vü Endûha Dâirdür	Nâbî, Lâ, Vâsîf, 'Atâ	28
178	Şitâb u İztırâba Dâirdür	Nâbî	1
179	Şiddet ü Ferce Dâirdür	Nâbî	2
180	Şirkete Dâirdür	Nâbî	1
181	Şükr-güzârliga Dâirdür	Nâbî	1
182	Şekve-i Felege Dâirdür	Rikâbdâr-ı Enderûnî Sadr Beg, Esrârü'l-Mevlevî	3
183	Şevke Dâirdür	Nâbî	1
184	Sâf-dil ü Sâf-tıynetlige Dâirdür	Nâsuh, Lâ, 'Atâ, Sâmî, Tayyâr Paşa	5
185	Sabra Dâirdür	İzzet Mollâ, Safvet	2
186	Hem-cins ü Nâ-cinsle Sohbeti Dâirdür	Nâbî, İshak Efendi	2
187	Maraz u Sıhate Dâirdür	Lâ	1
188	Sıdk u Sadâkâte Dâirdür	Resîm-i Bursevî	1
189	Sıdk u Kizbe Dâirdür	Nâbî	1
190	Sulh ü Aştîye Dâirdür	Râşid, Nâbî, Safvet, Hâdim-i Ebû Turâb Şeyhü'l-İslâm Bahâyî, Nazîm, Lâ	9
191	Zaif ü Nâ-tuvâniye Dâirdür	Hızır Aga-zâde Mîr Said	1
192	Tâat u Masiyyete Dâirdür	Yüsrî, İzzet Ali Paşa, Nâbî, Nâbî, Nâbî, Nâbî, Lâ, İsmetî, Şehrî, Hızır Aga-zâde Said Beg	10
193	Taleb-i Rahme Dâirdür	Nâbî	3

194	Taleb-i Emeli Asıdan İdüğine Dâirdür	Nâbî, Nesîb	3
195	Encâm-ı İnhizâm Âfitâb-ı Zaferûn Tulûuna Dâirdür	Rahmî	5
196	Tama' ü Kat'ı Tama'a Dâirdür	Nâbî, Çelebi-zâde Âsım	2
197	Zâlimlige Dâirdür	Şehrî	2
198	Zâhir-bîn Olmaga Dâirdür	Nâbî	1
199	Zâhir ü Bâtına Dâirdür	Nâbî, Lâ, 'Atâ	6
200	Zann ü Kıyâs Makûs-ı Savâbı vü Hâtâ'îye Dâirdür	Rızâ'î, Halim Girây, Reis Râşid, Talib-i Trabzûnî, Nedîm, Esrâr Dede, Emrî, Lâ, Derviş Şinâsî	12
201	Zuhûr-u Emre Dâirdür	Nâbî, Yahyâ	2
202	İstiâreye Dâirdür	Nâbî	1
203	'İffete Dâirdür	Nâbî	1
204	'Afv ü Talebine Dâirdür	Kavsî, Lâ, Nâbî	3
205	'Ukde-i Kâra Dâirdür	Bahâyî, Lâ, Abdü'l-Hak Mollâ, Sâmi, Râgıb Paşa, Nâilî, Nef'î	18
206	Zulm ü Nâ-kâmîye Dâirdür	Nâbî, Lâ [Nâşid]	4
207	Der-Tadâd-i Esâmî-i Şuarâ	'Atâ	9
208	İnâyet der İltifât	Nüzhet	1
209	'İyâr ve Tecrübeye Dâirdür	Nedîm	1
210	'Ayb-bîn ü Ayb-bûluga Dâirdür	Nedîm, Nâbî, Sâmi, Çelebi-zâde Âsım	5
211	Gurûr ü Nahvete ve Tekebbüre Dâirdür	Nâbî, Es'ad Nazır-ı Takvîmhâne	2
212	Gaflet ve Hilâfına Dâirdür	Sâmi, Râşid	2
213	Galat-kârlıga Dâirdür	Nâbî, Lâ, Râşid	3
214	Gamgînlige Dâirdür	İzzet Mollâ	1
215	Gayb-dânliga Dâirdür	Lâ [Nâbî]	1
216	Gayrete Dâirdür	Nâbî, Lebîb, Reis Vâsif, Fennî, Mir Ârif Mütercim-i Arabî, Lâ	6
217	Fâideye Dâirdür	Haşmet	1
218	Fâl-bînlike Dâirdür	Nâbî, Sâbit, 'Atâ, Halim Girây	4
219	Fitneye Dâirdür	Ârif, Hâlet Efendi	3
220	Ferâgatluk İzhârına Dâirdür	Vecdî, Mekkî, Veys, Feyzî, Fehîm	5
221	Firkat İzhârına Dâirdür	Râkim	2
222	Ferâmuşluga Dâirdür	Nâbî	3
223	Fark u Eşyâya Dâirdür	Nâbî, Nedîm	2
224	Feryâd ü Nâleye Dâirdür	Râgıbü'l-Vezîr	4
225	Aldanmaga Dâirdür	Nazîm, Nâbî, Râtib Ahmed Paşa, Sâmi, Dâniş-i Atîk	6
226	Fikdân-ı Emre Dâirdür	Nâbî	2
227	Fakr u İhtiyâca Dâirdür	Nâbî	1
228	Bî-esâsî-i Âleme Dâirdür	Râgıbü'l-Vezîr, Kınalı-zâde Ali Efendi, Kâmî, Dürrî, Nâbî, Bâkî, Musîb, Sâbit, Hüdâyi-i Atîk, Sâmi, Lâ, Kâmil Paşa-zâde, Şeyh Gâlib, Râşid	20
229	Mukaddeme-i Hâle Dâirdür	Nedîm, Nâbî	4
230	İstirhâma Dâirdür	Vâkîf	1
231	Sefere Dâirdür	Lâ, Lebîb, Reis'ül-Küttâb Hayrî, Sâbit	6
232	Kâr-ı Abese Dâirdür	Lâ, Belîg, Nevresî, Nüzhet, Mir Ârif Mütercim, Sâmi, Vâsif-ı Enderûnî	12
233	'Acz-ı Hâle Dâirdür	Nâbî, Sâmi, Mir Ârif Mütercim-i Arabî, Nesîb	6
234	'Adâlete Dâirdür	Nâbî	1
235	'Adem ü Ziddına Dâirdür	Nâbî, Hızır Aga-zâde Said Beg, Hüsrevî, Râgıbü'l-Vezîr, Bâkî, Sâmi, Âkîf Paşa, Kâbilî, Figânî, Nevresî, Halim Girây, İzzet Beg Beglikci, Reis Atif Beg, Ali Çelebi	18

236	Kerem ü Kerîme Dâirdür	Nahîfî, Nâbî, Nergîsî, Lâ, Münîb, Seyyid Vehbî, Hâmid-i Enderûnî, Sünbül-zâde Vehbî, Yazıcı-zâde, Hâkî Râgıb Paşa Hitâben, Sâmî, Rızâ, Fâik, Fasîh Dede, Nâilî	27
237	Kesâd-ı Pâzâra Dâirdür	Lâ, Nâbî	3
238	Kesâlet ü Câyilige Dâirdür	Nâbî	2
239	Küstâhlıga Dâirdür	Nâbî	1
240	Açup Kapamaga Dâirdür	Makâlî	2
241	Belâ-yı Lisâna Tahammül İtmege Dâirdür	Nedîm, İshak	2
242	Kezm ü Gayza Dâirdür	Sâmî	1
243	Kifâyete Kadr	Nâbî	1
244	Kelâl-i Ez-emr Beyânında	İsmetî, Haylî	3
245	İdbâr u Zevâle Dâirdür	Reis Râşid, Haşmet, Cinânî, Emin Efendi, Lâ, Çelebi-zâde Âsım, İzzet Ali Paşa, Sâmî	9
246	Kanâate Dâirdür	Nâbî, Sünbül-zâde Vehbî, Lâ, Fehîm, Râgıb Paşa	6
247	Kâm-rûluga Dâirdür	Nâbî	1
248	Ketme ve Hilâf-ı Ketme Dâirdür	Seyyid Vehbî	1
249	Kesret-i Tilâ vü Kesret-i Eşyâya Dâirdür	Rûhî, Hudâyî, Nâbî	4
250	Görüp Geçürmege Dâirdür	Nâbî	1
251	Müzâyakaya Dâirdür	Nâbî	2
252	Mâzî Mâ-mâziye Dâirdür	Nâbî	1
253	Muârazaya Dâirdür	Nâbî	1
254	Ma'siyet ü Magfirete Dâirdür	Nâbî, İzzet Mollâ	2
255	Müft ü Meccâne Dâirdür	Nâbî	2
256	Mekâtibe ve Mürâseleye Dâirdür	Basîrî, Nâbî, Lâ	10
257	Mükâfâta Dâirdür	Sâmî, Nâbî	3
258	Mülâzemeteye Dâirdür	Nâbî	1
259	İstî'dâd ü Kâbiliyyete Dâirdür	Fehîm, Belîg	2
260	'Adem-i İktidâra Dâirdür	Nâbî	1
261	Kadr-şinâslıga Dâirdür	Nâbî	2
262	Mukaddem Rakîbün Şom İdüğine Dâirdür	Nâbî	1
263	Kasd u Garza Dâirdür	Nâbî, Şeyh Gâlib, Belîg, Fasîhü'l-Mevlevî, Râşid-i Enderûnî	6
264	Kalem Hakkındadır	Âkif Paşa	10
265	Kem Medediye Dâirdür	İzzet Mollâ	1
266	Kûtah-ı Zamân u Rahmete Dâirdür	Nâbî	1
267	Müdârâya Dâirdür	Rûhî, Nâbî	3
268	Bir Şeyden Gayrı Mâtlûb İtmemege Dâirdür	Nâbî	1
269	İbrâz-ı Liyâkâta Dâirdür	Nâbî, Vâkîf	3
270	Mübâlagaya Dâirdür	Nedîm, Yahya Nazîm	3
271	Mücâdeleye Dâirdür	Nâbî, Râşid	2
272	Mücâzât İtmege Dâirdür	Kâmî	1
273	Muhâsebeye Dâirdür	Nâbî	1
274	Mahabbete Dâirdür	Lâ, İzzet Mollâ, Nedîm, Nef'î, Sâmî, Sun'î, Şeyh Şinâsî, Nâilî, Cehdî, Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi, Nigâhî, Nâbî, Musallî Es'ad, Necâtî, Mir Ârif Mütercim-i Arabî, Neylî, Şeyh Gâlib, Nazîm, Tâlib, Vâsıf-ı Enderûnî, Rızâî, Ra'fet Beg Binbaşı-zâde, Tıflî-i Sultan Murad, Reis Râşid, Bâkî, Şeyhü'l-İslâm Tevfik Efendi,	59

		İsmâil Vâsîf, Sâbit, Figânî, Şeyhü'l-İslâm Bahâyî	
275	Mürüvete Dâirdür	Nâbî, Şinâsî, H'oca Neş'et	7
276	Lezzet Almaga Dâirdür	Nâbî, Reis Râşid	5
277	Lutf u Kahre Dâirdür	Nâbî, Lâ	7
278	'Arz-ı Hâle Dâirdür	Sâmî, Nâbî, Vehbî, Lâ, Nahîfî, Nâdirî, Fennî, Kabûlî-zâde Rahmî, Sâbit, Sâlik, Vâsîf-ı Enderûnî, Hâletî, Kefevî Hüseyin Efendi, Fasîhü'l-Mevlevî, Hâkim Vak'anüvis, Fazl-ı Enderûnî, Şeyh Gâlib, Belîg, Vahyî, Râsih-i Atîk, Münîf, Tâlib-i Bursevî, Tevfîk, Hâkî, Nef'î, Seyyid Pertev, Hâşimî, İzzet Beg, Neşâtî, Nazîm, Râşid, Rahmî, Neylî, Rûhî, Şehzâde Sultân	61
279	'Uzlet ü Zillete Dâirdür	Nâbî	1
280	'Aşk-ı Mecâz u Hakîkiye Dâirdür	Şeyh Gâlib, Sun'î, Bahâyî, Vâiz Nakşî, Tayyâr Paşa, Mir Ârif Mütercim-i Arabî, Lâ, Nâilî, Nef'î, Nâbî, Nürsî, Halîl Efendi, Âîf, Emir Çelebi, Rûzî Çelebi, Sultan Süleyman-ı Kânûnî Hân, Rûhî-i Bagdâdî, Cevrî, Es'ad Paşa, Hüdâyi-i Atîk, Nazmî, Fuzûlî, Sâmî, İzzet Kethudâ vü Bekir Paşa, Ahmed Paşa, Hasan Hüsnî, Sâbit, Besîm, Nedîm, Kemâl Paşa-zâde, Sabrî, 'Atâ, Tâlib-i Bursevî, Fehîm-i Kastamûnî, Sultân Selîm-i Sâni, Nahîfî, Mevlevî Gavsî Dede, Sabrî İlmî-zâde, Zeyrek-zâde Câzim, Deyyî, Zâde Na'îm, Mir Hasîb, Fitnat Hanım, Hânım, Bâkî, Vecdî, Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi, Mustafa Çelebi, Halim Girây, Zîver, Âgâh, Riyâhî, Hayâlî, Münîf, Nazîm, Mânî, Fasîh Dede, Emrî, Nakkaş Sâ'î, Râşid, Safvet, Sâib-i Türkî, Zînet Hânım, Reis Râşid, Dâniş-i Atîk, Râsih-i Enderûnî, Câmî, Ra'fet, Seyyid Vehbî, Aynî, Câzim, Bagdâdî Es'ad, Müderris Yahyâ Efendi, Âkif Paşa, Vâsîf-ı Enderûnî, Sabîhü'l-Mevlevî, Enîs Dede, Şâkir, Musallî Sa'îd, Fehîm, İzzet Mollâ, Şeyhü'l-İslâm Çelebi-zâde Âsım Efendi, Beglikci Şehîd İzzet Beg, Gâlib Dede, Leylâ Hânım, Pâdişâh Yâveri Hasan Beg, Tatar Rahmî, Refî-i Âmedî, Rûhî, Zülâlî, Dâniş, Vaslî, Zâtî, Fitnat, Kemâl Paşa-zâde, Kâmî, Kânî, Ârif Süleyman Beg, Tahmîs-i Mutarraf Gazel-i Vehbî, Ârif, Çelebi-zâde Âsım, Âsım Efendi, Belîg, Kelîm, (-)	421

Mecmuada en fazla beyit sayısı, 421 beyitle “‘Aşk-ı Mecâz u Hakîkiye Dâ'irdir” başlığı altındadır. Bu sıralamayı 61 beyitle “‘Arz-ı Hâle Dâ'irdür”, 59 beyitle “‘Bed-gümân Olmaga Dâ'irdür” başlıkları takip eder.

“‘Aşk-ı Mecâz u Hakîkiye Dâ'irdir” başlığıyla tamamlanan mecmua, yarım kalmış görünmektedir. Zira bitişine dair herhangi bir ibareye rastlanmadığı gibi tertibin (ع) harfinde kalışı bu kanaati oluşturmaktadır. Öyle görülüyor ki konu, “‘aşk”a gelince söz uzamış, beyitler çoğalmış, mürettip eldeki beyitleri kopyalamaya devam ederken mecmua, çeşitli nedenlerden dolayı tamamlanamamış olmalıdır. Söz konusu başlık mecmuada Şeyh Gâlib'in beytiyle başlar;

Cân [u] cânândan müberrâ muttasıl

Bir bilinmez müdde'âdur adı 'aşk⁵ 91b

ve şairi belirtilmemiş olmasına rağmen tarafımızdan Kelîm'e ait olduğu tespit edilen şu beyitle de sona erer:

⁵ Beyit, Divan'da Okçu: 307'de kayıtlıdır.

[Kelîm]

'Aks-i eşküm gül-i ruhsâre-i cânân üzre

Hûn-ı nâ-ḥaḳ gibidür muşḥaf-ı 'Oḍ mân üzre ⁶ 113b

Mecmuanın tertibine bakıldığında bazen bir gazelin tamamının alındığı ancak sadece gazelin matla beytinin başına şair isminin yazıldığı, diğer beyitlerin her birine "ve-lehû" ifadesinin konulduğu görülür. Bu yöntemle mecmuanın, beyitler mecmuası tertibinin korunması amaçlanmış olmalıdır. Bahâyyî'nin gazeli bu duruma örnek verilebilir:

Bî-niyâz-ı tâc-ı devletdür ser-i abdâl-ı 'aşḳ

Farḳ-ı ehl-i derde besdür sâye-i abdâl-ı 'aşḳ

Velehû

Nâlesin 'âşık niçün eyler hem-âheng-i niyâz

'Arz-ı hâl-i zâra yetmez mi lisân-ı ḥâl-i 'aşḳ

Velehû

Maḥrem-i bezm-i visâl olsa yine pervâneveş

Vâḳıf-ı râz-ı niyâz itmez lisân-ı ḥâl-i 'aşḳ

Velehû

Lâne-i dilde 'aceb bilsem niçün eyler ḳarâr

Âteş-i dil-sûzdan yanmaz mı perr ü bâl-i 'aşḳ

Velehû

Hîçe şatmışken metâ'-ı cânımı oldum yine

Ey Bahâyyî şermsâr-ı ḥıdmet-i dellâl-i 'aşḳ ⁷ 94a

Mürettibin kimi zaman da herhangi bir nazım şeklinin herhangi bir beytine yer vermesi yanında müfredleri tertip ettiği de görülür. "*Şâdî vü Endûha Dâ'irdür*" başlığı altında Enderunlu Vâsıf'ın müfredlerine rastlanır:

Enderunlu Vâsıf

Derünüm iñlesün her demde dem-sâz-ı rebâb olsun

Bu ḳânün-ı maḥabbetdür dem-â-dem pîç ü tâb olsun

⁶ Beyit, Divan'da Çelen 1994: 206'da kayıtlıdır.

⁷ Beyit, Divan'da İpekten 1992: 78'de kayıtlıdır.

Enderūnlu Vāsıf

Gerek mızrāb-ı ğamla nağme-senc-i iztirāb olsun

Demem dil vaşl-ı yār ile cihānda kām-yāb olsun

Enderūnlu Vāsıf

Yıkıldı hātırum şimden gerü 'ālem hārāb olsun ⁸ 56a

Mecmuadaki başlıklarda tercih edilen beyitlerin şair çeşitliliğine bakıldığında farklılıklar göze çarpmaktadır. Mürettib tek şairle başlığı tertip ettiği gibi çok sayıda şaire de yer verdiği görülür. Örneğin "Suâl ü Cevaba Dâ'irdür" başlığı altındaki 20 beyit de Nedîm'e aitken "Bî-esāsî-i 'Āleme Dâ'irdür" başlığındaki 20 beyit 14 farklı şairden seçilmiştir.

Mecmuadaki konu başlıklarında bir sınıflandırma yapılamadığını belirtmiştik. Bazen, mürettibin belki sadece dikkatini çektiği için ya da beğendiğinden tertip ettiğini düşündüğümüz başlıklara rastlanılır. Örneğin;

"H'āb u Hāyāle Dā'irdür";

Lā-edrī

Zekātı yoğ zarar itmez dökünmez eksilmez

Olur mı ādeme hūlyā gibi nisāb-ı ferağ 43a

"İster İstemeze Dā'irdür"

Lā-edrī

Düşsün mizāc-ı zühde muvafık ya düşmesün

Sāķi-i şivekār içirür ister istemez 43a

"Suâl ü Cevāba Dā'irdür";

Nedîm

Gelişüñ 'āşık-ı küstāhuñı āzāre midür

Yoğsa pürsiden-i hāl-i bīmāre midür ⁹ 53b

"Sefere Dā'irdür";

Lā-edrī

Mesāf-ı ğamda bu bīçāreyi koyup gitdüñ

⁸ Beyit, Divan'da Gürel 2007: 513'te kayıtlıdır.

⁹ Beyit, Divan'da Macit 2017: 216'da kayıtlıdır.

Sefer sen eyledüñ ammâ beni ğarîb itdüñ 72a

“Açup Kapamaya Dâ’irdür”;

Maķâlî

Dil hânesin ğam-ı ruĥ-ı cānān açar ķapar

Halvet-serā-yı hāş şulţan açar ķapar 77a

Çoĝu defa ise mürettibin mecmuasına, insanı erdemli kılan vasıfları, hikmetleri, ahlâka ait değerleri topladığı görülür. Mecmuada en fazla şiirin Nâbî’ye ait olduğu düşünülduğünde de mürettibin hikemî beyitlere daha fazla yer vermek istediği anlaşılabilir. Mecmuanın bu özelliğine örnek olması bakımından aşağıda birkaç başlığa ve beyte değinilmiştir;

“Eser Bırakmaga Dâ’irdür”;

Rāşid

Ķor elbetde eser nām-āverān bu bezm-i ‘ālemde

Sikenderden ķalup āyine Cemden cām ķalmuşdur 3b

“Ādāba Dâ’irdür”;

Nâbî

İtmeyüz terk-i edeb her ne ķadar mest olsaķ

Gerçi terk-i edeb itsek daĥı ma’zûruz biz ¹⁰ 5b

“İnsāniyyete Dâ’irdür”;

‘Atā

İnşān aña dirler ki sürūr u kederinde

Hem-ĥāl olur ebnāsına her derd ü serinde 17a

“Pāk-dehen Olmaga Dâ’irdür”;

‘Atā

Dehānuñ zemm ü ğıybetden müberrā ķılmaķ isterseñ

Ħazer ķıl meclis-i ednādan a’lāya devām eyle 18a

“Bed-ĝümān Olmaga Dâ’irdür”;

Belĝ

¹⁰ Beyit, Divan’da Bilkan 1997: 694’de kayıtlıdır.

Bed-zebânlık yaraşur şüreti çirkîn olana
Herkesüñ uygun olur zâtına elbetde şifât ¹¹ 21a

“Tevâzu‘a Dâ‘irdür”;

Nâbî
Zamân-ı câhda bîgâne-i tevâzu‘ olan
Miyân-ı nâsda bî-i‘tibâr olur giderek ¹² 32b

“Hırs u Kanaate Dâ‘irdür”;

Râşid
Bîgâne-i merâm kalur âşinâ-yı hırş
Maħrûm ider kişiyi emelden belâ-yı hırş 37a

“Sabra Dâ‘irdür”;

Safvet
Zevk-i vaşla telh-kâm-ı hicr ider encâm-ı felek
Şabr ile acı çoruk ħalvâ olur ‘âlem bu ya 58b

“‘Ayb-bîn ü ‘Ayb-bûluga Dâ‘irdür”;

Nedîm
Defter-keş-i me‘âyib-i nâs olma merd iseñ
Kıl zâtuñı naẓarlara mecmû‘a-i edeb ¹³ 66a

¹¹ Beyit, Divan‘da Demirel 2005: 2/122‘de kayıtlıdır.

¹² Beyit, Divan‘da Bilkan 1997: 768‘de kayıtlıdır.

¹³ Beyit, Divan‘da Macit 2017: 202‘de kayıtlıdır.

SONUÇ

Bu çalışmada, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz FB 402 arşiv numarasına kayıtlı "Mecmū'a-i Ebyāt" adlı beyitler mecmuası incelenmiştir. Mürettibi ve istinsah kaydı bilinmeyen mecmua, 172 varaktır. Varakların 1b – 113b arası Türkçe, kalan kısmı ise Farsçadır. Mecmuanın çalışmaya konu olan Türkçe kısmında, XV. – XIX. yüzyıllar arasında yaşamış 239 şairin 1542 beyti bulunur. Mecmuada en çok beyit Nâbî'nindir. Nâbî'nin 341 beytini 78 beyitle Nâilî, 58 beyitle 'Atâ takip eder.

Mecmū'a-i Ebyāt'ın en önemli özelliği tematik bir mecmua olmasıdır. Mürettip kendi belirlediği 280 konu başlığına uygun farklı şairlerden seçtiği beyitleri derlemiştir. Başlıklar, alfabetik sıralanmıştır ve ilk konu başlığı "Der-Hakk-ı Âb-rû"dur. Son konu başlığı ise "Aşk-ı Mecâz u Hakîkiye Dâ'irdür"dir. Mecmua tamamlanamadan "ع" harfinde sonlanmıştır. Konu başlıklarının seçiminde herhangi bir kıstas tespit edilememiştir. Mürettibin kişisel beğenilerinin yanı sıra genellikle insani duygular ve insanı erdemli kılan değerlerle ilgili beyitleri bir araya getirdiği söylenebilir. En çok beytin Nâbî'ye ait olduğu da düşünüldüğünde mürettibin hikmetli beyitleri derlemeye çalıştığı anlaşılacaktır. Bu yönüyle mecmua, günümüzde yapılan değerler eğitimi çalışmalarına kaynaklık edebilmesi bakımından da dikkat çekicidir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, Şerife (2015). "Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi "3469" Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmûası". *Turkish Studies International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10 (8): 341-384.
- Aydemir, Yaşar (2007). "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler". *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 2 (3): 122-137.
- Bilkan, Ali Fuat (1997). *Nâbî Dîvânı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çelen, Ahmet (1994). *Kelîm Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Demirel, H. Gamze (2005). 18. Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Tahlil). Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Gürebüz, Mehmet (2012). "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Yay. hzl. Hatice Aynur-Müjgân Çakır-Hanife Koncu-Selim S. Kuru-Ali Emre Özyıldırım. İstanbul: Turkuaz.
- Gürel, Rahşan (2007). *Enderunlu Osman Vâsıf Bey ve Dîvânı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- İpekten, Haluk (1992). *Şeyhülislam Bahayî Divanı*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- İpekten, Haluk (2011). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, Mustafa (2019). *Millî Kütüphane 06 Mil Yz Fb 402 Numarada Kayıtlı Mecmû'â - i Ebyât'ın Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (Mestap) Göre Tasnifi (Vr. 1b-113b)*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kılıç, Atabey (2012). "Mecmûa Tasnifine Dâir", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Yay. hzl. Hatice Aynur-Müjgân Çakır-Hanife Koncu-Selim S. Kuru-Ali Emre Özyıldırım. İstanbul: Turkuaz.
- Köksal, Mehmet Fatih (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Yay. hzl. Hatice Aynur-Müjgân Çakır-Hanife Koncu-Selim S. Kuru-Ali Emre Özyıldırım. İstanbul: Turkuaz.
- Kut, Günay (1986). "Mecmualar". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. VI. İstanbul: Dergah.
- Levend, Â. Sırrı (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Macit, Muhsin (2017). *Nedîm Dîvânı*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR196897/nedim-divani.html> [erişim tarihi: 13.12.2020].
- Okçu, Naci (trhsz). *Şeyh Gâlib Dîvânı*. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-78404/seyh-galib-divani.html> [erişim tarihi: 10.01.2021].
- Parlatır, İsmail (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Şemsettin Sami (1317). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Uzun, Mustafa (2003). "Mecmua". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 265–268.
- Yurdadoğ, Berin U. (1974). *Kitaplıkbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

EKLER:

Ek 1: Mecmuanın MESTAP'a Göre Tasnifine ait ilk sayfa

		MİLLÎ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ FB 402 MECMÜ'Â - İ EBVÂT						
Yaprak Numarası	Mahlas	Matla ¹ beyti / bendi	Makta ² beyti / bendi	Nazım şekli / birimi ³	Nazım türü	Vezen	Açıklamalar ⁴	
1	1b	Hâmi-i Âmidî	Rahm it niyâz-ı vaşl ile döküm yüzüm şuyun Bu âb-ı rûdur ey yüzü gül âb-ı cüy-i gül				Der-Hakk-ı Âb-rü Hâmi-i Âmidî	
2	1b	Münif	Kalsun hemişe huşk o nahl-i ümid kim Muhtâc ola nemâsî dilûn âb-rüsuna				Der-Hakk-ı Âb-rü Münif	
3	1b	Şafvet	Âb-ı rüyûn dökme her nahl-i pelidûn pâyine Mive'-i maţlab ya olmaz ya olur 'âlem bu ya				Der-Hakk-ı Âb-rü Şafvet	
4	1b	'Aîâ	Beyhûde dökme hâke şaşın âb-rüyûnu Ümmid-i re'fet eyleme her bir kibârdan				Der-Hakk-ı Âb-rü 'Aîâ	
5	1b	Fâzil	Devlet için mücâhede cennet için du'â Degmez bu renc u zaîmete dünyâ vü âhîret				Der-Hakk-ı Âb-rü Fâzil	
6	1b	Halîm Girây	Eşk-i seher dökersem o sülhün yüzü güler Şâd-âb olur düşünce güle şebnem-i şâbâh				Der-Hakk-ı Âb-rü Halîm Girây	
7	2a	Fitnat Hânım	İdüp şarf âb-rüyûn umma lutf erbâb-ı hissetden Ne dehlû âb vîrse nahl-i huşke mive-dâr olmaz				Der-Hakk-ı Âb-rü Fitnat Azaklı 1998: -D. Der-Hakk-ı Âb-rü Macit 2017: 253, G.108/3 ⁵	
8	2a	Nedim	Olma cüyâ-yı kerem keff-i li'âm-ı asrdan Neşve-h'âh olmak revâ mi kâse-i deriyüzedan				Âb-ı Refte Bâziyid Be-cüy Bilkan 1997: -D.	
9	2a	Nâbi	Bir zamân eylese de süy-i hilâfa cereyân Yine mecrâ-yı kâfmin bulur âb-ı îhsân				İbrâm ü İkdâma Dâ'irdür Bilkan 1997: 905, G.588/3.	
10	2b	Nâbi	İbrâm sen de perde-bîrin itme ey gönül Mir'at-ı tab'-ı yâre keder hâşıl olmasun				İbrâm ü İkdâma Dâ'irdür Lâ-edrî	
11	2b	Lâ-edrî	Ruğundan büseler alımdı dirlerse muhakkakdur Tayanmaz büse ibrâma o mâhuñ rüyü yumşakdur					

¹ Mecmuedaki beyitlerden matla olduğu tespit edilmiş ve mukaffa olanlar matla hanesine yazılmıştır.

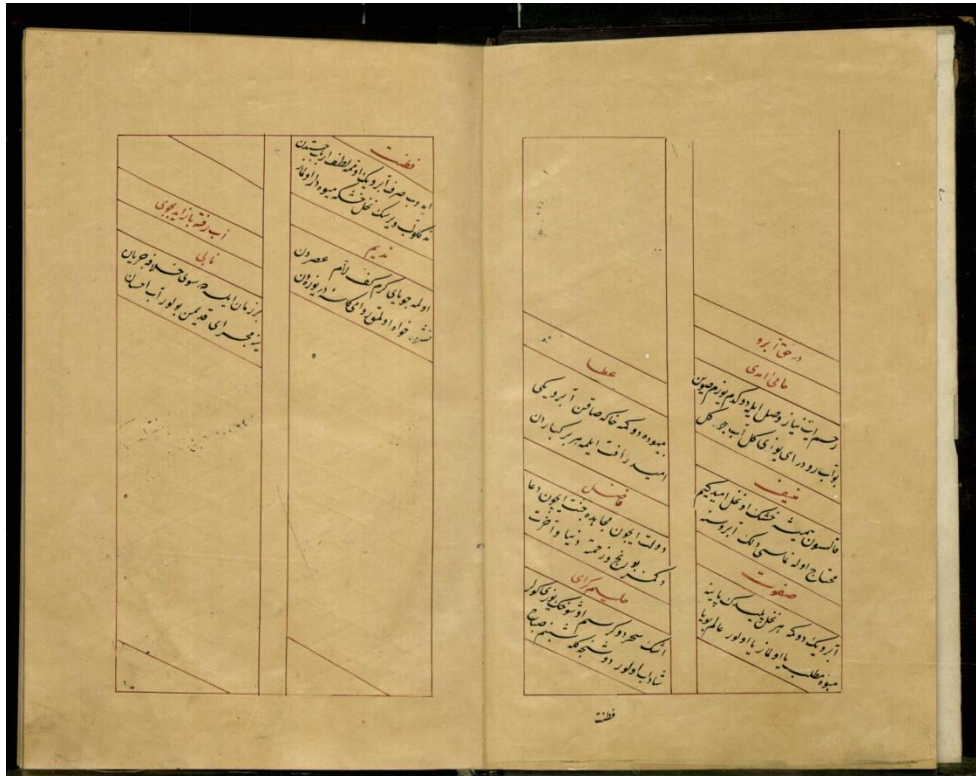
² Mecmuedaki beyit matla/mukaffa değilse makta hanesine yazılmıştır.

³ Mecmua, beyit mecmuası olduğundan "nazım şekli/birimi" hanesi boş bırakılmıştır.

⁴ Açıklamalar kısmına mecmuada yer alan başlıklar ve basılı divanlarda tespit edilen beyitlerin ait oldukları şiir ve beyit numarası verilmiştir.

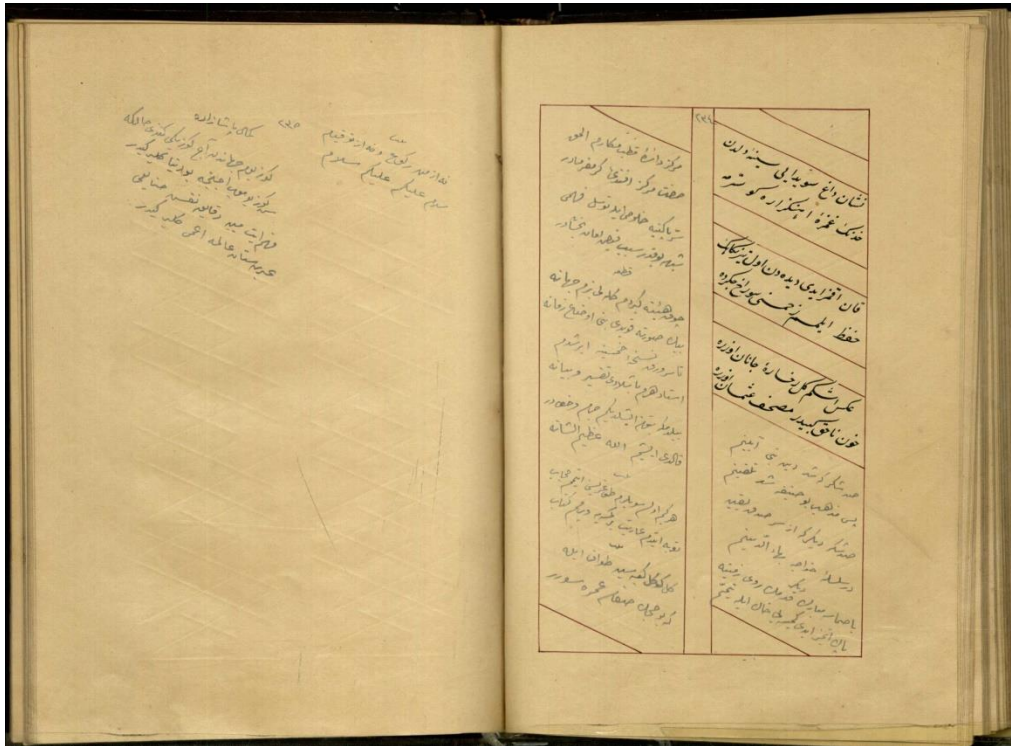
⁵ Basılı eserlerden tespit edilen beyitler, açıklama kısmına şu sırayla yazılmıştır: Çalışılan soyadı basım yılı: sayfa numarası, nazım şekli/ beyit numarası. Mecmua ile basılı eserler arasında farklılıklar tespit edilmişse bunlar dipnotta gösterilmiş ancak beyit yeri dipnotta tekrar edilmiştir.

Ek 2: Mecmuanın Türkçe ve Farsça kısımların ilk ve son varakları

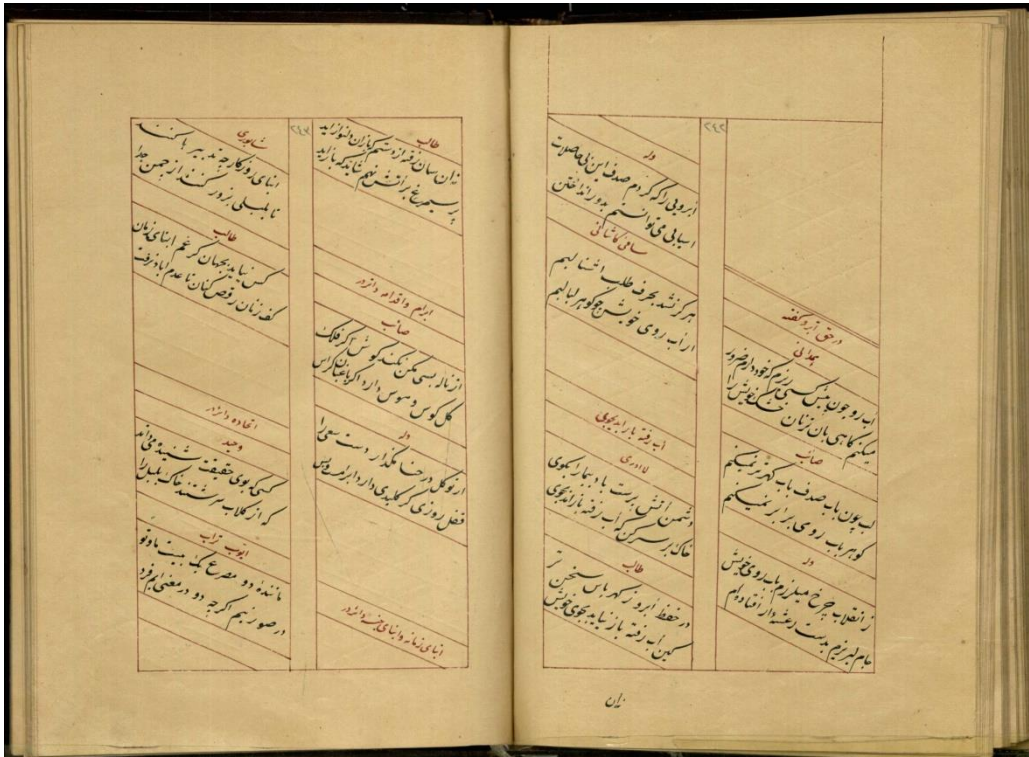

1b-2a

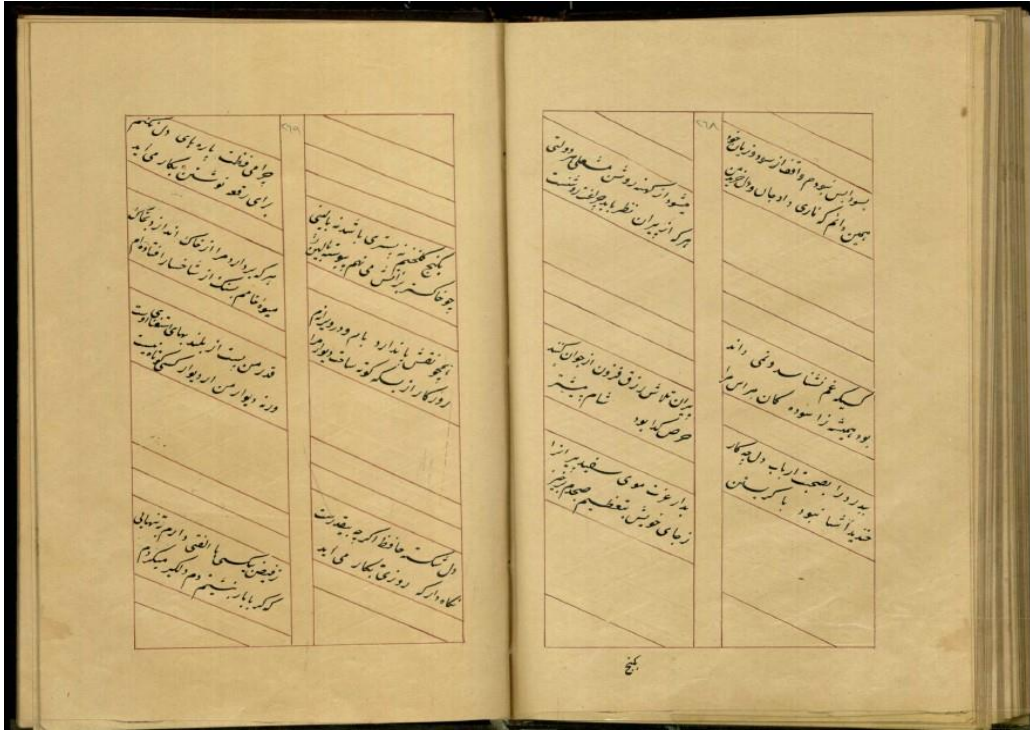

113b-114a

117b-118a

171b-172a